

Brno 15. května 2007

Vážený pane děkane,

dopisem ze dne 17. dubna 2007 jste se na mne obrátil ve věci finanční situace Přírodovědecké fakulty, kterou jste označil za kritickou, a požádal jste o pomoc vedení Masarykovy univerzity při jejím řešení.

Musím konstatovat, že Váš dopis mě v jistém smyslu překvapil. Nejen proto, že se finanční situaci Přírodovědecké fakulty opakovaně zabýváme v nejrůznějších grémiích, že jsme na toto téma spolu vedli řadu rozhovorů, a že byla ze strany vedení MU přijata řada opatření, která finanční situaci Vaší fakulty různými způsoby vylepšují. Za překvapivý pokládám především způsob argumentace, nepřesné údaje a pomíjení celé řady skutečností, které Vám jako děkanovi, členovi kolegia rektora a Rady programu musejí být známy. Proto nezbyvá, než abych podstatné skutečnosti připomenul, upřesnil některé věci, kterých se ve svém dopise dotýkáte, a také zdůraznil odpovědnost vedení Přírodovědecké fakulty za stav který popisujete a vyzval Vás k přijetí opatření k jeho nápravě.

Rád bych Vás ujistil, že vedení Masarykovy univerzity je dobře obeznámeno s objektivní situací Přírodovědecké fakulty a příkládá této fakultě a její činnosti mimořádný význam v rámci strategií rozvoje univerzity, a to jak pokud jde o záměry již realizované (zejména Program 233 330), tak aktivity plánované do budoucna. Je však zřejmé, že zásadní a nezastupitelnou roli bude za jakýchkoli okolností mít vlastní vzdělávací a výzkumná výkonnost fakulty. Z tohoto hlediska analýza poměrů Přírodovědecké fakulty nabízí v řadě aspektů znepokojující pohled.

Pokud jde o Vámi zpochybňované rozdělení normativního příspěvku na vzdělávací činnost, musím připomenout, že při výpočtu přínosu fakulty se nezohledňuje pouze počet studentů, o jehož navýšení se ve svém dopise zmiňujete, a které v případě Přírodovědecké fakulty činí přibližně 10%. Tento počet studentů je pouze jedním z parametrů pro stanovení výše přínosu fakulty. Druhým rozhodujícím parametrem pro výpočet přínosu fakulty je vzdělávací výkon - vyjádřený rozsahem výuky měřeným počtem kreditů, studijních programů a oborů - který fakulta realizovala v minulém období.

V této souvislosti jsem nucen poukázat na to, že při porovnání let 2006 a 2007 se ukázalo, že právě dynamika růstu vzdělávacího výkonu Přírodovědecké fakulty v akreditovaných studijních programech se celkem výrazně snížila. Meziroční nárůst činil pouhá 3 % (ve srovnání s 16 % mezi roky 2005 a 2006). Tato skutečnost má zásadní vliv na výši finančního přínosu fakulty ve vzdělávací činnosti, který je základem pro výpočet výše fakultě přiděleného příspěvku, od kterého je následně proveden odpočet příspěvku fakulty do centralizovaných prostředků v souladu s Pravidly rozdělení normativního příspěvku a dotace.

Vlastní stanovení výše příspěvku fakulty do centralizovaných prostředků pak v souladu se schválenými pravidly závisí na počtu studentů, počtu zaměstnanců a velikosti ploch. V této souvislosti samozřejmě navýšení počtu studentů vede přirozeně ke zvýšení odpočtu. Toto zvýšení je však moderováno nízkou vahou 0,2, narozdíl od zbývajících dvou parametrů, které jsou zatíženy vahou 0,4. Připomínám ovšem, že např. rozsah započítávaných ploch fakulty se v roce 2006 nezvýšil a zůstává ve výši 35 871 m². Znamená to například, že se při výpočtu příspěvku do centralizovaných prostředků pro rok 2007 vědomě nezohledňovalo navýšení velikosti ploch fakulty v souvislosti s dokončováním pavilony

fakulty v Modré etapě výstavby univerzitního kampusu, či dokončování rekonstrukcí objektů fakulty v areálu Kotlářská.

Zejména bych však poukázal na to, že Masarykova univerzita Přírodovědeckou fakultu v rámci stávajících vnitřních rozpočtových pravidel významně podporuje díky mimořádné solidaritě fakult při uplatňování odpisů investičního majetku. Vnitřní rozpočtová pravidla univerzity zavedená za působení stávajícího vedení univerzity totiž přináší rozložení tíhy financování odpisů, ale také reprodukce investičního majetku, v zásadě rovnoměrně mezi všechny fakulty podle jejich podílu na normativní části rozpočtu, a to právě ve prospěch investičně (a odpisově) náročných fakult, zejména tedy Přírodovědecké fakulty. V tomto kontextu je pak třeba rozumět tomu, že se zvýšil podíl Vaší fakulty na vkladu do Programu 233 330 z 1, 717 mil. Kč v roce 2006 na 3, 967 mil. Kč v roce 2007.

Rovněž celková výše normativních prostředků přidělených fakultě je samozřejmě určena nejen absolutními hodnotami rozhodných ukazatelů v rámci fakulty, ale zejména jejich porovnáním s výkony a parametry ostatních fakult. Podstatnou příčinu situace, na níž upozorňujete, je třeba hledat ve výše uvedeném výrazném poklesu dynamiky růstu vzdělávací činnosti fakulty ve srovnání s ostatními fakultami. Svědčí o tom i skutečnost, že absolutní hodnota částky přidělené z normativních prostředků rozpočtu univerzity Přírodovědecké fakultě je v roce 2007 vyšší, než tomu bylo v roce 2006. Zřejmě tento fakt se pak mohl promítnout do skutečnosti, že se poměrově a následně i nominálně zvýšil příspěvek fakulty do centralizovaných zdrojů MU o uvedených 7 mil. Kč (z čehož nominálně nejvyšší podíl představuje příspěvek fakulty na vkladu do Programu 233 330, který se oproti roku 2006 zvýšil o 2,25 mil. Kč; zbývající rozdíl ve výši 5,75 mil. Kč je výsledkem uplatnění standardního poměrového algoritmu výpočtu příspěvku fakult do centralizovaných prostředků MU).

Kromě toho je potřeba zdůraznit, že normativní příspěvek a dotace na specifický výzkum tvoří celkově na MU pro rok 2007 průměrně pouhých 53% plánovaných neinvestičních výnosů MU, pročež nepovažuji za zcela korektní vztahovat údaje, které uvádíte ve Vašem podnětu, na celkový plánovaný rozpočet MU. Z výše provedeného rozboru výše příspěvku do centralizovaných prostředků ve vazbě na celkový neinvestiční rozpočet vyplývá, že tento příspěvek činí 17,37% (2003), 13,44% (2004), 10,46% (2005), 15,68% (2006) a 15,96% (2007). Srovnání mezi roky 2003 (17,37%) a 2007 (15,96%) je, myslím, více než výmluvné, neboť ukazuje, že podíl příspěvku do centralizovaných prostředků rozpočtu univerzity se snižuje. Jeho relativní zvýšení mezi lety 2006 a 2007 lze přitom přičítat zejména snížené dynamice růstu normativního přínosu, ale také např. zahájení centralizace vkladu MU do Programu 233 330.

Ještě významnější trend je patrný na vývoji podílu příspěvku Přírodovědecké fakulty do centralizovaných prostředků z celkových plánovaných neinvestičních výnosů fakulty, který vykazuje rovněž vcelku klesající tendenci, jak vyplývá z následující řady: 18,82% (2003), 17,48% (2004), 15,37% (2005), 16,95% (2006) a 17,97% (2007). Přitom Přírodovědecká fakulta jednoznačně dominuje v rámci univerzity v četnosti i náročnosti požadavků na služby právní, ekonomické, investiční, jakož i služby podpory projektů zajišťované rektorátem a dalšími složkami centrální správy MU. V této souvislosti musím poukázat na to, že náklady na centralizované činnosti univerzity nedosahují na MU ani 20 % celkových neinvestičních prostředků rozpočtu, což je mimochodem jeden z nejnižších podílů na českých veřejných vysokých školách vůbec (k čemuž je nutné vzít v úvahu intenzitu rozvoje MU včetně rozvoje investičního).

Celkově nadstandardní podporu prokazovanou systémově ze strany univerzity a jejího vedení – a za souhlasu ostatních fakult - v rámci stávajících vnitřních rozpočtových pravidel lze doložit také řadou opatření, která s ohledem na obsah Vašeho dopisu považuji za potřebné připomenout..

Dnes aplikovaná metoda odpočtu příspěvku do centralizovaných prostředků rozděluje příspěvek fakult do centralizovaných prostředků rozpočtu MU do čtyř kategorií, přičemž

odpočet na centralizované prostředky první kategorie je realizován ještě před aplikací metody na výpočet podílu fakult na celkovém příspěvku do centralizovaných zdrojů. Musím zdůraznit, že tento postup představuje jedno z prvních nestandardních opatření učiněných v posledních letech ve prospěch PřF, na kterém lze vyčíslit prospěch fakulty (ostatně nejvyšší ze všech fakult MU) ve výši 8,75 mil. Kč, jak ukazuje následující tabulka:

Fakulta	přísp. bez odpočtu	přísp. s odpočtem	rozdíl
Koeficient	před	před	
LF	98 102	103 018	-4 915
FF	86 103	88 789	-2 686
PrF	39 748	38 572	1 175
FSS	45 999	44 677	1 322
PřF	118 633	109 883	8 750
FI	29 372	30 989	-1 618
PdF	66 641	69 308	-2 666
FSpS	18 622	18 295	327
ESF	40 057	39 746	311
Fak. celk.	543 277	543 277	0

Druhým nestandardním prvkem je skutečnost, že kromě výše uvedeného se v odpočtu odpisů již standardně a zcela vědomě ve prospěch odpisově náročných fakult (tedy Přírodovědecké a Lékařské fakulty) uplatňuje rovnoměrné rozdělení nákladů na odpisy v poměru k celkovému normativnímu přínosu jednotlivých fakult. Po aplikaci vyhlášky 504/2002 Sb. se tento efekt projevuje na výši podílu fakulty z přínosu na krytí nedotačních odpisů. Z tohoto pravidla fakultě plyne prospěch ve výši 7,60 mil. Kč, jak zobrazuje další tabulka:

Fakulta	přísp. s rovnom.	přísp. se skut.	rozdíl
Koeficient	nedot. odp.	nedot. odp.	
LF	98 102	107 677	9 574
FF	86 103	81 626	-4 477
PrF	39 748	36 307	-3 440
FSS	45 999	42 500	-3 499
PřF	118 633	126 226	7 593
FI	29 372	30 228	857
PdF	66 641	63 115	-3 527
FSpS	18 622	17 683	-939
ESF	40 057	37 915	-2 142
Fak. celk.	543 277	543 277	0

V případě tvorby prostředků pro realizaci centralizovaných investic je v důsledku uplatnění analogické metodiky přínos pro Přírodovědeckou fakultu ještě vyšší, a to dokonce 39,1 mil. Kč. Vazba centralizovaných investic na odpisy je přitom věcně zřejmá. Blíže opět tabulka:

Fakulta	přísp.	přísp.	rozdíl
	s rovnom.	se skut.	
Koeficient	nedot. odp.	odp.	
LF	98 102	106 181	8 078
FF	86 103	69 508	-16 595
PrF	39 748	30 912	-8 835
FSS	45 999	40 199	-5 800
PřF	118 633	157 693	39 060
FI	29 372	33 749	4 378
PdF	66 641	55 125	-11 517
FSpS	18 622	14 726	-3 896
ESF	40 057	35 184	-4 873
Fak. celk.	543 277	543 277	0

Není obtížné identifikovat rovněž řadu dalších opatření, jimiž vedení Masarykovy univerzity specificky podporuje Přírodovědeckou fakultu, a z nichž zde uvádím pouze některé příklady:

- v rámci centralizovaných prostředků jsou vyčleněny částky na přímou podporu PřF na stěhování apod., které činily 1,5 mil. Kč (2005), 2,584 mil. Kč (2006) a dalších 2,5 mil. Kč (2007). Mohu také připomenout, že se v rámci centralizovaných prostředků financuje nájem za užívané prostory v objektech Technického muzea v Řečkovicích a objektech VUT na Údolní, které činí pro rok 2007 částku dalších cca 7 mil. Kč (v uvedeném čísle je započten pouze podíl PřF na nájmu Údolní);
- centralizace prostředků z přínosu všech fakult pro realizaci Programu ve výši 79,250 mil. Kč (2007) rovnoměrným odpočtem v poměru přínosu všech fakult je dalším projevem solidarity fakult, kterou vedení MU prosazuje a uplatňuje ve prospěch fakult v rozvoji (tedy LF, PřF a FSpS);
- prostředky Programu určené na nákup strojů a zařízení (2007) jsou explicitně a takřka „standardizovaným“ postupem výhradně směřovány do nově rekonstruovaných a budovaných prostor, které jsou z významné části v užívání PřF;
- v rámci rozvojových projektů – právě v důsledku centralizace rozdělování finančních prostředků těchto projektů - je uplatňován opět princip podpory nově rekonstruovaných či budovaných prostor. Jen v roce 2007 bylo pro vybavení těchto prostor takto centralizováno 12 mil. Kč.

V tomto smyslu nelze opomenout ani naprosto nadstandardní investici do přístrojového dovybavení ILBIT v UKB ve výši 45 mil. Kč realizovanou v roce 2006 z ušetřené rezervy finančních prostředků na výstavbu ILBIT. Rovněž byly pro letošní rok nad předpokládané limity uvolněny finanční prostředky na dofinancování audiovizuální techniky a gastrotechnologíí pro budovaný bufet v prostorách PřF na Kotlářské ve výši takřka 3,5 mil. Kč a to za situace, kdy byly odmítnuty téměř všechny požadavky ostatních fakult na financování strojů a zařízení z tohoto zdroje.

Je pro mě těžko pochopitelné, že jsem Vám nucen, s ohledem na obsah Vašeho dopisu, připomenout i tu nejpodstatnější skutečnost: MU investuje v současné době do rekonstrukce areálu PřF na Kotlářské investice v celkové výši 607 mil. Kč. Rovněž výstavba univerzitního kampusu v celkové výši 5,1 mld. Kč bude sloužit z významné části právě PřF. Nemohu nezpomenout, že z celkové částky na Program (6,425 mld. Kč) činí přímá investice či vklad MU do Programu 809 mil. Kč (526 mil. Kč z FRIM a 283 mil. Kč neinvestičních prostředků), jakož i dalších 1,775 mld. Kč ve splátkách návratné finanční výpomoci ve vazbě na úvěr Evropské investiční banky. Takové investice, které právě reflektují význam Přírodovědecké fakulty pro MU, jsou naprosto nesrovnatelné s investicemi provedenými v minulosti do jiných objektů užívaných dalšími fakultami MU. Přesto není žádným způsobem zpochybňována solidarita, se kterou se na nákladech v souvislosti s těmito investicemi podílejí všechny fakulty MU.

I z výše uvedených důvodů mne Váš dopis a především skutečnosti v něm uváděné, naplňují obavami. Nejedná se pouze o vnitřní finanční stabilitu Přírodovědecké fakulty, ale také o její schopnost podílet se na realizaci jednoho z hlavních strategických cílů Masarykovy univerzity, kterým je dokončení Programu 233 330, na jehož koncepci se ostatně v mnoha ohledech právě Přírodovědecká fakulta významně podílela, resp. některé cíle přímo iniciovala. V této souvislosti je nepochopitelné, že Přírodovědecká fakulta nyní žádá o podporu pro dofinancování prostředků, kterými má fakulta pokrýt dodatečné požadavky na dovybavení pavilonů PřF, Informačního centra a společných prostor UKB. Jsem tím překvapen o to více, že v době, kdy se tyto dodatečné požadavky projednávaly v Radě Programu, fakulta jednoznačně deklarovala připravenost tyto náklady pokrýt. MU na základě tohoto ujištění již vstoupila do příslušných smluvních vztahů. Navíc již byly kvestorem MU vydány i příslušné instrukce na zakomponování těchto dodatečných nákladů do rozpočtu fakulty pro rok 2007. Sdělení o neschopnosti financovat tyto náklady fakulty z Vaší strany v době po podpisu smlouvy s dodavatelem je v danou chvíli zcela neakceptovatelné. Masarykova univerzita nedisponuje na základě existujících pravidel žádnými centralizovanými finančními rezervami, z nichž by bylo možno takovou finanční podporu fakultě vůbec realizovat. Skutečnost, že fakulta navzdory Vašemu ubezpečení příslušné prostředky ve svém rozpočtu nevyčlenila, je proto vysoce znepokojivá.

Z tohoto důvodu vzniká vážný důvod uvažovat o tom, zda je Přírodovědecká fakulta za takových okolností vůbec schopna zajistit současně provoz nově rekonstruovaných prostor kampusu fakulty na Kotlářské spolu s nově vybudovanými prostorami fakulty v UKB. Fakulta a Vy osobně v jejím čele jste u projektu výstavby UKB takřka od jeho reálného začátku. Navíc v době, kdy se prováděla revize Programu, zde byla možnost provést určitou korekci rozsahu výstavby, která v tu dobu byla mimo jiné i výrazně požadována ze strany Správce Programu, tedy MŠMT, a také ze strany Ministerstva financí. Masarykově univerzitě se tehdy podařilo obhájit takřka celý původní rozsah výstavby. Pro Masarykovu univerzitu by bylo velmi nepříjemné a do značné míry i z hlediska důvěryhodnosti poškozující, pokud by se ukázalo, že navzdory tehdy prováděným analýzám potřebných ploch včetně analýz efektivnosti jejich využívání, jakož i navzdory provedeným analýzám provozních nákladů, nebude Vaše fakulta schopna financování zajistit. Pokud fakulta deklaruje finanční komplikace již v této době, kdy se vlastně ještě skutečný dopad provozních nákladů UKB ani neprojevil, pak zřejmě tato obava má více než racionální základ a je třeba se touto otázkou důkladně zabývat a přijmout účinná opatření.

Vážený pane děkane,

z výše uvedených důvodů, ale také s ohledem na skutečnost, že z Vašeho dopisu vyplývá potenciální ztrátovost hospodaření, Vás žádám o předložení podrobné zprávy, která bude obsahovat analýzu již realizovaných nebo zamýšlených opatření k zajištění schopnosti Přírodovědecké fakulty financovat svůj provoz, jakož i dostát závazkům, které pro fakultu vyplývají z účasti na programech a projektech, k nimž se přihlásila. V této souvislosti také připomínám, že je především úkolem a odpovědností fakulty, aby navrhla v rámci svých samosprávných kompetencí vnitřní nástroje, jimiž dosáhne zlepšení stavu, který sami představitelé fakulty označují za krizový.

Rád bych při této příležitosti zdůraznil, že jsem vždy vysoce oceňoval výsledky, kterých bylo na Přírodovědecké fakultě dosaženo. Pozoruhodné zvýšení úspěšnosti v oblasti získávání účelových finančních prostředků na projektovém základě, jakož i skutečnost, že tato fakulta od roku 2003 téměř zdvojnásobila svůj výkon ve výzkumu a vývoji a rovněž ve vlastní hospodářské činnosti, k nimž bezesporu patří. Na druhé straně je nutno hledat odpověď na otázku, jak je možné, že i tento výkon v oblasti získávání účelových finančních prostředků neumožní zajistit fakultě finanční stabilitu. Nelze se proto ubránit otázce, zda není chyba ve vnitřních pravidlech přerozdělování prostředků na Přírodovědecké fakultě.

Jak jsem opakovaně při různých příležitostech sdělil, nejsem uzavřen diskusi o úpravách vnitřních rozpočtových pravidel na univerzitě, o nichž však nelze rozhodnout autoritativně a bez předchozího konsensu uvnitř univerzity na podobě příslušných změn.

S ohledem na skutečně mimořádný rozsah podpory a solidarity, kterou dosud ostatní fakulty MU Přírodovědecké fakultě na návrh vedení MU prokazovaly, však vidím určité limity možnosti, jak k takové shodě v rámci univerzity dospět, pokud by hlavním motivem nové metody mělo být zajištění nadstandardně vyšších výnosů Přírodovědecké fakulty z normativních složek financování univerzity. Navíc podíl normativních složek financování fakulty tvoří o něco více než jednu třetinu a již z poměrového hlediska nelze úpravou rozdělování normativních složek financování školy dosáhnout podstatného efektu. Takřka dvě třetiny rozpočtu fakulty jsou generovány z účelových dotací a z hospodářské činnosti. Právě s vědomím skutečnosti, že na Přírodovědecké fakultě není možné uplatňovat výlučně hromadný přístup k výuce a normativní složky financování jsou určeny primárně na vzdělávací činnost, považuji naopak spíše za relevantní orientaci na zajišťování účelového financování a jeho efektivní využívání.

V každém případě je v zájmu nalezení úspěšného řešení nezbytné, aby Přírodovědecká fakulta vyhodnotila svůj vnitřní systém přerozdělování finančních prostředků z hlediska jeho vnitřní efektivnosti a na základě tohoto vyhodnocení hledala možnosti uplatnění vnitřních opatření ke zlepšení stavu, který je samotnou fakultou pocítován jako problematický.

Vedení Masarykovy univerzity je přirozeně připraveno být nápomocno tomuto procesu a společně s fakultou hledat taková řešení, která budou směřovat k posílení vědeckého a výzkumného potenciálu a výsledků činnosti Přírodovědecké fakulty.

Se srdečným pozdravem

Petr Fiala v. r.

Vážený pan
doc. RNDr. Milan Gelnar, CSc.
děkan
Přírodovědecká fakulta
Masarykovy univerzity
Brno